

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری
شور دوم – بررسی مواد (۴) و (۱۱)»

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره یازدهم – سال اول

شماره ثبت:

۱۶۴

شماره چاپ:

۳۱۰

تاریخ چاپ:

—

معاونت پژوهش‌های

سیاسی – حقوقی

دفتر: مطالعات

حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۲۱۰-۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۱۰/۲۰

مقدمه

در جریان رسیدگی به طرح اصلاح موادی از قانون انتخابات ریاست جمهوری (ثبت ۱۶۴) در صحن علنی مجلس شورای اسلامی، مواد (۴) و (۱۱) آن به کمیسیون امور داخلی و شوراها ارجاع شد. کمیسیون پس از بررسی مجدد، مواد مذکور را با اصلاحاتی به تصویب رساند. در خصوص مصوبه کمیسیون نکاتی به شرح زیر قابل ذکر است:

بررسی مواد

۱. ماده (۴)

موضوع این ماده به معیارهای احراز شرایط «مدیر و مدبر» بودن که از شرایط رئیس‌جمهور، مذکور در اصل یکصدوپنجاهم قانون اساسی است، می‌پردازد. از جمله مسائلی که پیرامون این ماده در خصوص معیارهای «مدیر و مدبر بودن» داوطلبان انتخابات ریاست جمهوری وجود دارد، ماهوی بودن معیارهای ارائه شده و عدم وجود شاخص عینی در ارزیابی آنهاست. در این رابطه باید گفت چنین موضوعی تا اندازه زیادی به دلیل جنس و ماهیت شرایط مذکور در اصل یکصدوپنجاهم قانون اساسی است؛ چراکه عمده شرایط مذکور در این اصل به‌ویژه رجل سیاسی و مذهبی بودن و همچنین مدیر و مدبر بودن اساساً شرایطی ماهوی تلقی می‌شوند و تبدیل آن‌ها به معیارهای عینی، به سهولت امکان‌پذیر نیست. در مصوبه کمیسیون سعی شده است در حد امکان مواردی برای تبیین این صفات ذکر شود تا براساس آن معیارهای روشن‌تر و عینی‌تری جهت تصمیم‌گیری شورای نگهبان در این رابطه تعیین گردد.

در بند «۳» ماده (۱) مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۰ شورای نگهبان در اجرای جزء «۵» بند «۱۰» سیاست‌های کلی انتخابات اینگونه بیان شده است: «مدیر، شخصی است برخوردار از شایستگی‌های ذاتی و اکتسابی لازم از نظر دانش و مهارت، شخصیت و نگرش‌های فردی و تجربه که توانایی شناخت و استفاده بهینه از منابع انسانی و مادی در کشور را با رعایت حداکثر بهره‌وری و در راستای مأموریت، رسالت و اهداف کلان نظام و ارزش‌های حاکم بر جامعه داراست و سوابق او حاکی از موفقیت وی در صحنه‌های مدیریتی کلان باشد.»

همچنین مطابق بند «۴» از ماه (۱) اظهار نظر مزبور «مدبر، شخصی است که از توانایی پیش بینی و عاقبت اندیشی نسبت به امور، مبتنی بر عقلانیت و دانش صحیح برای اداره امور کشور برخوردار باشد و در بحران‌ها قدرت حل مشکلات و برون رفت از آنها را به نحو شایسته داشته باشد.»

در مصوبه اصلاحی کمیسیون برخی از مواردی که در مصوبه شور اول کمیسیون آمده بود، حذف شده و برخی بندهای آن ادغام شده است. همچنین برخی از مفاد بندهای مربوط به معیارهای مدیر بودن در قالب تبصره به عنوان ویژگی‌های مدیر تراز جمهوری اسلامی ذکر شده که تشخیص آن با شورای نگهبان است.

شایان ذکر است تبصره «۱» ماده (۱) طرح که در جلسات قبلی صحن علنی، به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است مقرر می‌دارد: تشخیص و احراز شرایط نامزدهای ریاست جمهوری در چهارچوب نظر تفسیری شورای نگهبان در خصوص «تعریف و اعلام معیارها و شرایط لازم برای تشخیص رجال سیاسی، مذهبی و مدیر و مدبر بودن نامزدهای ریاست جمهوری» موضوع بند «۵-۱۰ سیاست‌های کلی انتخابات»، برعهده شورای نگهبان می‌باشد.

لذا شاخص‌های ارائه شده در مفاد ماده (۴) مصوبه کمیسیون در خصوص معیارهای «مدیر و مدبر بودن» در چهارچوب نظر شورای نگهبان بوده و فاقد ایراد به نظر می‌رسد.

۲. ماده (۱۱)

این ماده نیز در مقام پیش‌بینی امکانی برای شورای نگهبان جهت بررسی صلاحیت داوطلبان پیش از زمان ثبت‌نام است؛ با این توضیح که هم‌اکنون از جمله مشکلات شورای نگهبان محدودیت زمانی جهت بررسی صلاحیت داوطلبان است. لذا این ماده به شورای نگهبان مجوز داده تا قادر باشد پیش از زمان ثبت‌نام رسمی، اقدام به بررسی صلاحیت داوطلبان احتمالی نماید و از نتایج این امر می‌تواند کاهش موارد عدم احراز صلاحیت و همچنین روشن شدن وضعیت داوطلبان احتمالی باشد.

با توجه به اینکه که در خصوص نسبت بررسی صلاحیت موضوع این ماده با بررسی صلاحیت در زمانی که بعد از ثبت‌نام از سوی شورای نگهبان انجام می‌شود، و اینکه آیا اعلام داوطلبی از سوی افراد و بررسی صلاحیت از سوی شورای نگهبان به منزله ثبت‌نام غیررسمی می‌باشد یا خیر، ابهاماتی وجود داشت. این ماده با رأی نمایندگان مجلس در جریان رسیدگی به کمیسیون ارجاع شد. کمیسیون در راستای تبیین و بر طرف کردن ابهامات، تغییراتی را در این ماده اعمال کرده است. مصوبه کمیسیون بر این نکته تأکید دارد که بررسی صلاحیت در دوره پیش از شروع انتخابات به استناد بند «۲-۱۰» سیاست‌های کلی انتخابات مبنی بر «شناسایی اولیه و شایستگی داوطلبان در مرحله ثبت‌نام به شیوه‌های مناسب قانونی و متناسب با هر انتخابات» است. در مصوبه کمیسیون زمان «پیش از ثبت نام انتخابات» به «پیش از صدور دستور شروع انتخابات» اصلاح شده است. با اصلاح صورت گرفته ابهام مربوط به بحث ثبت‌نام داوطلبان بر طرف می‌شود. به بیان دیگر اعلام داوطلبی به منزله ثبت‌نام در نزد شورای نگهبان یا نهاد دیگر نبوده و در واقع بر اساس خوداظهاری داوطلب در رسانه‌ها، شورای نگهبان نسبت به بررسی شرایط داوطلبان اقدام خواهد کرد. همچنین نتایج بررسی صلاحیت داوطلبان از سوی شورای نگهبان بعد از مهلت قانونی بر اساس ماده (۵۷) قانون انتخابات ریاست جمهوری که در ماده (۱۰) همین طرح در جلسات گذشته مجلس اصلاح شده است، اعلام می‌شود. به بیان دیگر نتیجه این بررسی به داوطلب یا عموم مردم یا وزارت

کشور اعلام نخواهد شد و صرفاً به عنوان بررسی مقدماتی با بررسی بعد از زمان ثبت نام رسمی تجمیع شده و شورای نگهبان تصمیم نهایی خود را اعلام خواهد کرد.

نتیجه گیری

با توجه به نکات پیش گفته، اصلاحات صورت گرفته در ماده (۴) موضوع معیارهای «مدیر و مدیر»، در راستای سیاست های کلی انتخابات بوده و تصویب آن پیشنهاد می گردد.

همچنین مصوبه اصلاحی کمیسیون درخصوص ماده (۱۱)، ابهامات مطرح شده پیرامون نحوه بررسی صلاحیت داوطلبان از سوی شورای نگهبان و ثبت نام آنها را بر طرف کرده است و تصویب آن مورد پیشنهاد است.